

Елисавета ***БАГРЯНА***

РОЖДЕСТВО НАД РОДИНАТА

О, Господи, през тази вечер бяла –
с камбанен звън, с тамянен дим и сняг,
спусни се на земята зажадняла
за Твоя лъх – и спри на всеки праг!

В последната колиба в крайнините
в страната ни последния човек,
през тази нощ да не проклина дните си,
да бъде сит и сън да има лек.

Да се не чувствува самин и този,
що няма никого на този свят –
разкрий за него на блена чертозите –
и в тях да влезе той любим и брат.

И както там, в недрата на земята,
под снеговете огънят е жив –
в най-скръбното сърце Ти обич свята
към тоз живот и хората вложи!

СВЯТАТА

Аз те знам, Богородице бледа,
с Младенец осиян на колене.
Твоят поглед е странно загледан,
твойте устни нашепват моление.

Мъдреци беловласи и славни,
пред нозете ти ничком склонени,
за отрока, предречен отдавна,
са дошли на свето поклонение.

И наричат го Син на небето,
и наричат го Цар на земята,
но ти чуваш: „Друг друга любете“ —
и над люлката виждаш разпятие.

ЖЕРТВА

Пред малкото креватче на колене
тя трети ден, немигнала, се моли
и бавно гълта сълзите солени.
Едничкият ѝ син е тежко болен
и само нишка го дели от края,

и слънцето в прозореца поглежда,
и дюлята подава пълни клони,
но той е ням и сляп, и безнадежден...

През първий ден към старата икона
мълвеше тя, прекръствайки се мигом:
"Върни детето ми, от смърт спаси го."

През вторият, очите без да снема,
се молеше, от скръб обезумяла:
"Вземи живота ми – и дай го нему."

А днес на третия, едва прозряла,
тя рече мъдро: "Майко свята, стига,
вземи го, но от мъките спаси го."

И стана чудо: мина малък пламък,
детето мръдна устни загорели
и промълви полека: – хлебец, мамо!

Електронно издание на адрес: **vestnikiskri.com**
Издава свещ. Лъчезар Лазаров, главен редактор. Отговорни редактори Сн. Костадинова, Б. Балкански. С. Искрец
Тел. за връзка – **0885987833**. Моля, изпращайте материали на електронен адрес: **vestnik_iskrec@abv.bg.**
Ползвани сайтове: https://www.slovo.bg/old/vutimsky

ISSN 2738-7798

Искри в Искрец словесното огниво. И сее във душата светлина. Сеяч е то на дефицитно слово, разнасящо човешка топлота.
П. Пеев

ИСКРИ

СТРАНИЦИ ЗА ПРАВОСЛАВИЕ И КУЛТУРА. Година IV, брой 48, февруари , 2023 г.

„Не само с хляб живее човек, а с всяко слово, което излиза от Божии уста“

Времето на поста – време на духовна БУДНОСТ

Както виждаме, днес човекът в обществото е обърнал цялото си внимание към самия себе си. Превърнал се е в причина за своето собствено съществуване, в самоцел. Но човешките стремежи не са в сферата на духовното, на възвишеното, на божественото…

Той дори не вярва в своя божествен произход и е издигнал в култ на поклонение тялото си и неговите физиологични и материални потребности. Щастието на голяма част от съвременниците ни

минава през стомаха. За доста от нас сънят и храната са се превърнали в основни занимания. А единственото, от което се интересуваме е външният ни вид. Така, често пъти съвсем незабелязано, ние се превръщаме в интроверти и подчиняваме мислите, чувствата и действията си единствено и само на собствената си индивидуалност. Неусетно, подлъгвани от съвременни утилитарни идеологии, ние заставяме хората около нас да се съобразяват само и единствено с нашите лични потребности или ги прогонваме далече от себе си.

В това, затворено за света, егоистично съществуване, не ни остава нищо друго, освен да се залъгваме, че грижите за храната и тялото ще ни донесат радост и щастие, ще ни осигурят „зона на комфорт“, спокойствие и наслада… Това няма да стане, но ако пък се получи, то ще е за кратко, след което отново ще започне същото безполезно лутане между личните ни планове и съвременното Епикурейство.

Човекът притежава сложна душевност и божествен дух, които изпълват смъртното му тяло. И ако не се грижим за духовната си същност, макар физически живи, ние ще изпаднем в състояние на духовна смърт. Тогава нито една диета или здравословно хранене, няма да ни помогнат.

Продължава на стр. 2

По отношение на стремежа към земното и преходното, Христос казва: *„Хлябът е за стомаха, а не стомахът – за хляба.*

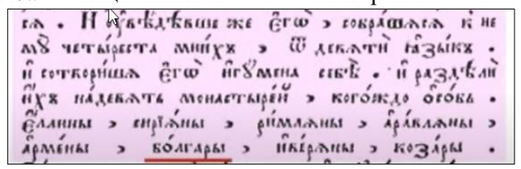
Грижата за земните ни блага се изчерпва с насъщния ни хляб, измолен от Бога с благодарност: *„хлеб наш насущний дажд нам днес“.*

Сравнени с призивите на съвременните егоцентрични философии, думите на Христос звучат много по истинно и логично. *„Кой от вас* – казва Господ – *със своята грижа може да придаде на ръста си един лакът? Защо се грижите и за облекло? Взрете се в полските кринове, как растат: не се трудят, нито предат; а казвам ви, че нито Соломон във всичката си слава не се е облякъл тъй, както всеки един от тях; и ако полската трева, която днес я има, а утре се хвърля в пещ, Бог тъй облича, колко повече вас, маловерци! И тъй, не се грижете и не думайте: какво да ядем, или какво да пием, или какво да облечем? Защото всичко това търсят езичниците, и защото вашият Небесен Отец знае, че имате нужда от всичко това. Но първом търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде.“*

Също е казано: *„Не си събирайте съкровища на земята, дето ги яде молец и ръжда, и дето крадци подкопават и крадат; но събирайте си съкровища на небето, дето ни молец, ни ръжда ги яде, и дето крадци не подкопават и не крадат; защото, дето е съкровището ви, там ще бъде и сърцето ви“.*

Хората, осъзнали още преди хиляди години истината, че човекът, като Божие творение, не може да живее далече от Бога, Неговата правда и Царството Му, основават едно особено място, просъществувало векове наред; един монастир, в който молитвата никога не секвала и възхвалата към Бога никога не преставала: Обителта на незаспиващите.

Уставът на преп. Александър Константинополски, чиято памет честваме на 23-ти февруари (7-ми март – по ст.ст.) е повелявал през

(„болгари“).

Впечатлен именно от тези Христови думи, за Царството Божие и за преходността на земните блага, той, в желанието си да ги изпълни, отишъл в пустинята, където живял цели седем години без никакви земни грижи. След този подвиг, Бог му дал особен дар. С благодатните си слова Александър просвещавал бързо езичници и разбойници и те, кротки до неузнаваемост, веднага искали да се кръстят.

Един от тях се усъмнил, че човек може да живее без да се грижи за всекидневната си прехрана, и поискал от светеца да му покаже на практика как е възможно това. Тогава Александър му предложил да вземе със себе си всичките си домашни, дори и приятелите си, и да отидат с него в отдалечено и пусто място.

След като вървели цял ден, привечер, преуморени и гладни, те се озовали всред непроходима гора. И тъкмо когато били готови да зароптаят срещу светеца, че ги е оставил без храна, чудейки се как ще оцелеят, изневиделица се появил съвсем непознат старец. Той водел няколко мулета, чиито самари били натоварени от двете страни с чували, а от тях се разнасял чуден аромат на прясно изпечен хляб и плодове.

Прегладнелите пътници напразно разпитвали непознатия от къде е, кой го е изпратил, кога е тръгнал и как хлябовете са топли и прясно изпечени… Получили само един отговор: „Вашият Господар ме изпрати при вас“ – рекъл старецът.

Такива чудеса извършвал преп. Александър още приживе, но този случай съвсем не ни учудва. Та нима Бог не хранеше странстващите през пустинята йудеи в продължение на четирийсет години, или не умножи и не преумножи брашното и елея в делвите на вдовицата от Сидонска Сарепта, когато тя с последните си продукти омеси питка на св. пророк Илия? А той самият не беше ли хранен в пустинята всеки ден с хляб, който му бе носен от гарван… и в деня, когато го посети св. пр. Елисей, гарванът нима не донесе два хляба?

Сам Бог претвори водата във вино на сватбата в Кана Галилейска и насити с пет хляба и две риби повече от пет хиляди души… А когато, след своето възкресение, Бог прикани апостолите с благите си и приятелски думи „Елате, вечеряйте“, пред него вече имаше печена риба и вощен мед, които никой от присъстващите не бе донесъл.

Ето защо е постът: да ни изведе от свойственото ни състояние на грижа за храната и тялото, да ни постави в състояние на духовна будност и на увереност, че Бог никога не ни забравя, че Той най-добре знае от какво имаме нужда, и стига да търсим правдата и Царството му, всичко останало ще ни се придаде.

Времето на поста идва, за да спрем да угаждаме на телата си и да разберем веднъж завинаги, че тази грижа е безполезна, дори вредна. Че нашите навици, свързани с чревоугодието и земните страсти са именно тези, които ни убиват и физически, и духовно… Че грижата за самите нас и егоистичните ни „човещинки“ не могат да ни донесат удовлетворение и радост, когато виждаме нашия ближен, приятел, враг или близък, натъжен и болен. И че само грижата за НЕГО и неговото щастие могат да ни направят истински щастливи.

Така ни учи св. ап. Павел, като казва: *„Любовта да бъде нелицемерна; бъдете един към други нежни с братска любов; преваряйте се в почит един към други“* †

ПОСЛЕДНАТА ХРОНИКА

От бр. 47

да знае корена си. Людете посрещнаха с огромна радост писанията на Паисия. Помня как радостни и някак горди си тръгнаха те от църквата. Сякаш смелост се зароди в душите им. После един гръцки поп ме наклевети на турците, та по занданите лежах и от побоите костите ми се строшиха, а очите ми се повредиха, защото тези дяволи сложиха чувал с брашно на очите ми и чувала удряха. Ала нищо. Нели смогнах да разкажа историята на народа си, че да я знай?!

Много още страдания преживях ази. Помня едно друго нещо дето трябва да разкажа преди да склопя очи и Бог да ме приеме в селенията си. Беше време кога Русия отвори голяма война с турчина. Мало и голямо бързаше да сформира чети и да помогне на руските войски. Много българи повярваха, че свободата наистина ще дойде. Много учени и грамотни люде влизаха в преговори с русите. Нужно беше и ази да сторя нещо. Не мигнах две нощи, ала и аз сторих нещо. Написах възвание в подкрепа на своя мил и страдащ български народ. Щях да го проводя на руските войски, та да прочетат и те да знаят, че тук има един народ, който не може да търпи това варварско мъчителство, на което е подложен всеки ден. Написах го и една вечер сбрах людете от градеца на самия площад, че да им го прочета. Ах, какво вълнение настана! Мало и голямо се просълзи. Всички почнаха да гледат на мене като някакъв спасител. Усещах, че тая вечер ще се окаже паметна за нашего народа.

Минаха години. Ази остарях. Смогнах да довърша хрониката си. Тук ще да е моята последна творба. Не вярвам да живея още дълго. Усещам, че свършват земните ми дни.

Усещах умора. Нямах сили веч. Щях да предам хрониката на монасите в манастира, в който бях. Въздъхнах тежко, оставих перото в мастилницата, затворих книгата и се отпуснах на нара в монашеската си килия. †

Проф. Румен ***СТОЯНОВ***

ПРОМЯНКА, СИРЕЧ ПОДМЯНКА

С години черкувахме се в един и същ молитвен дом. Той идваше всяка неделя с жена си. Подир богослужението често говорехме. По едно време и двамата вече не ги виждах. Дойде негов имен ден, реших да го телефонно поздравя и същевременно изкажа най-добри пожелания за семейно щастие, бях виждал също дъщеря им. Защо не идваш на църква, попитах. И чух: аз минах към друга. Защо? Там ми е по-интересно, пеем и танцуваме.

Съвсем не очаквах такова обяснение и нищо не казах, пък и обосновката е достатъчно красноречива, но все пак ще добавя следното.

Всеизвестно, св. св. Кирил и Методий създават глаголицата с изричното предназначение да разпространява/т Православието. Такава е целта и на кирилицата. В отлика спрямо гръцкия и латинския, които дълго и предълго обслужват езически многобожия, нашите азбуки нямат такива предшествия, они се раждат изцяло и единствено православни. Впрочем именно тям благодарение имаме една от най-ранните преводачески школи в света, книжовността ни е тоже завидно стара. Три обстоятелства съставят задружността, съхранила ни като народ през тъй краткото, едва полухилядолетно, турско присъствие/ съжителство/ владичество/ робство: Православие, език, народотворчество. Ни най-малко възнамерявам да изброя всички заслуги на Църквата Майка пред българите, само ще упомена, че никак случайно мъчениците за Вярата ни са безбройни, част от них възвисени в светии.

Вкратце и со кротце: заслугите на Православието към онова, което наричам всебългарщина, са огромнейши, не е нужно да го непременно изповядваш, че да го знаеш и тачиш, достатъчно е да си добросъвестник. За тоя неоценим и незаменим принос на Майката Църква всички българи, независимо от вероизповедание, включая безбожници, малобожници, противобожници, безразличници, другославници, дължим ѝ вечна благодарност. При тая неотменимост да напуснеш лоното на родната Православност и то ради смехотворното предимство (?), дека в нам каква общност по време на верско събиране там попяват и потанцуват, ми се видя неразумно, чак хулно загърбване към всичко съдбовно, извършено от родното Православие за нявгашните и днешни нас, най-вече през турско, равнозначи с туй да изоставиш майка, баща, родна страха, зер в друга къща подпяват, подрипват и туй за теб е яко, неудържимо, богословски привлекателно.* Кой свястен човек би одобрил тая простъпка (за нея дори тая дума е прекалено опростителна)?

Но ти, любомъдрий, собственоръчно прецени: тури връз едното блюдо във везната на истината всичко сторено от Православието, а на другото бодрите песенки и подрипванийца и виж кое блюдо ще удари дъно, а според мен това ще покаже кой крив, кой прав, кой кум, кой сват, кой на булката брат. Нека си припомним: следовници Христови запитали Господ как да разберат кой какъв е, Той рекъл: „по плодовете им ще ги познаете“ (Матей 7:16), сиреч по делата. Недъгаво, улаво е да загърбиш Православната Църква Майка и да идеш в друга, гдето ще потропваш с ногите и подпяваш с устите, Боже, опази. †

* На български атрактивен *(бел. авт.)* ***Публикува се за първи път.*** *(бел. ред.)*

Веселина ***БАШОВА***

ШЕПА МИСЛИ

Може ли писък
на чайка да стопли
сърцето ми , така че
да кажа : "Лято е".
Един облак прави ли
проливен дъжд?
Сълзите ми
не стигат и за локва.
Ако гълъб кръжи
сред мрачни мисли
с маслинена клонка,
а търси златните ми дни
да кажа ли,
че есента наближава?
Може ли небето
да изсипе сняг
в пазвата на спяща елха
без зелените ѝ мигли
да трепнат ?
Моите усилия
не следват ли сезоните?
Те ли отварят
празните очи на зимата?
Аз ли съм птичката,
дето пролет не прави?

Росен ***РУСЕВ***

ЖИВОТА СИ КРЕПИМ

на пост и кръст.
В запалени свещици,
в погледи нагоре
и през сълзи
душите ни изплакват
дни.

Помага Бог
понякога на слабите душици,
но никога добро не подарява.
Потъват в скръб душите ни
и молят се за благослов
да дойде като дъжд
и с всяка капчица
да възвести ОСАННА!

Очи да вдигнеш
и между пръснатите облаци
Великден да пребъде,
да възкръснат
и старите души със него!

НА СТЕНАТА – икона,
кандило,
пламъче малко
и светлина.
И душица оставила
в думи тревожни малко душа.
Скреж по стъклата
изписан,
запалена свещ.
За душа... †

Александър ***ВУТИМСКИ***

СЛЕД ПЛАДНЕ

Тихо е днес.
Не е било никога толкова тихо.
Обичал си някого,
бил си обичан и ти.
Ето те днес –
уморен от ненужни мечти
като дюлята в двора,
що ветрове са превивали.

Войната премина
край твоята родна страна.
Самолети враждебно ръмжаха
над бели чукари.
Но безмълвно е днес
и в малките стари села
тъжните селяни
тихо се греят на слънцето.

Има мушици,
що светят във златния въздух.
Бавният вятър
неусетно помръдва листата.
Небето прозрачно е,
борове спят в тишината,
погълнѝ тоя въздух,
тоя мирис на влага и слънце.

И се радвай на чудното,
земното, лятно спокойствие.
Ти дишаш и слушаш.
Ще преминат световните вихри.
Има родна земя,
има слънце, трева и простор –
Тихо е днес.
Като никога днес ти е тихо. †

Снежана ***КОСТАДИНОВА***

СЕЗОНИ

Импресия

За него имаше само две годишни времена – пролет и есен. Останалите му бяха безразлични. Пролетта беше неговият любим сезон. Всичко хубаво и важно в живота му се случваше тогава. Беше се родил през март, срещна най-слънчевото синеоко момиче през април и се ожени за него в началото на май следващата година. Празнуваше рождените дни на двете си деца през пролетта, а от две години – и на малкия си внук, който при всяко „не" твърдеше, че е „много голам", но говореше за себе си в трето лице, като всяко мъниче на тази възраст. Детето беше най-прекрасното пролетно създание в дома му, което като дядо си обичаше ранните цветя, нежни и крехки, но изплезили предизвикателно и закачливо езичета към времето, напомнящо капризно дете, което сменя настроението си всеки Божи ден. Момченцето навеждаше малкото си носле към тях и шепнешком му доверяваше, сякаш се страхуваше да не ги изплаши: „Детето милише цветенцата". Водеше го за ръчичка между цъфналите сливи по стръмната пътека към весело подскачащата пролетна рекичка, която извираше на стотина метра по-нагоре. Детето хвърляше камъчета и радостно крещеше при всяко тяхно цопване във водата. Когато се умореше, точно както някога правеше баща му, набираше жълти глухарчета „за мами" и гордо, сякаш поднася орхидеи, ù ги подаряваше. Пролет! Ухание на младост!

Нямаше го малкото момченце в неговия дом. Живееше с мама и татко в големия град. Изчезнаха и цветята по брега на рекичката, която уморено влачеше сухи клонки и паднали жълти листа от тополите. Многоцветните багри на отсрещния планински склон бяха отнесени от сланата и първия студ. Беше есен. Късна есен – тъжна и мъглива. Листата от черешата в двора падаха и застилаха всичко наоколо. Измиташе пътеката от тях, но след час тя пак ставаше същата. И той отново вземаше метлата. Явно природата му създаваше нарочно работа, за да прогони тъжните мисли от побелялата му глава. Не обичаше есента. Тя беше загуба, тъга, беше болка за него. Някога, горе-долу по това време, децата му отидоха да учат в големия град, после започнаха работа там, после… Копнееше да ги върне завинаги при себе си, но това беше невъзможно. Животът им беше другаде.

Пред приятели твърдеше, че през този сезон сърцето му по-често прескача някой удар или бие лудо, сякаш иска да избяга от уморения си стопанин. Беше свикнал с болката, но с празната къща още не можеше, а в една есенна утрин осъмна и съвсем сам. Любимото му синеоко момиче тихо си беше отишло в съня си, без да се сбогува с него.

Есента беше виновна за всичко…

На пътя под къщата спря лека кола. Някой с трясък затвори една от вратите ѝ. Детски вик изгони тишината от стаята:

– Деди, отволи! Детето идва пли теб!

Изскочи навън по пантофи. По пътеката с прясно нападала шума тичаше с бели маратонки на малките си крачета ПРОЛЕТТА, разперила широко ръчички за „голаама" прегръдка. †

Свещ. Лъчезар ***ЛАЗАРОВ***

ХОДЖА

Разказ

Напредвам бавно по каменистия и здрав път към старото селище, наречено Завидовци… Отдавна този живописен южен склон се обитава от малцина наследници на старите местни родове. Числото им може да се изброи на пръстите на едната ми ръка. За щастие, полегатите слънчеви ливади не са останали незабелязани от ценителите на природните красоти. Затова по тях никнат нови къщици, почистват се храстите и се заселват хора, дето нямат нищо общо със старото селище. От реката до Върха, особено през лятото, човек може спокойно, необезпокояван от никого, да преходи тая малка част от чутовния Балкан. Ще мине през прохладни дерета, дъбови гори и ливади, обсипани с лековити и ароматни билки. Тук-таме ще открие дървени шопки с ледено-студена планинска вода, а ако обича пчелите, ще се наслади на тяхното монотонно, успокояващо жужене, особено в горещите юлски дни. Едва ли да срещне животни. Овчиците си продаде и последният местен животновъд. На възраст е човекът. Ръцете го болят, не може да гледа кротките животинки, въпреки, че продължава да носи любовта си към тях дълбоко в своето сърце. Само там до последно остава всичко, отнето от времето или хората…, загубеното и пропиляното.

Пътят преминава в сянка през дъбовата гора и стига до един завой. И както винаги, на това място се сещам за стара, прастара история, разказана ми от местен човек, наследник на известен Завидовски род.

Било преди много години, през времената на робството… Освен другото животновъдство, в селището имало и развито пчеларство. Този местен поминък оставил трайни следи в района. И до днес една от махалите на Завидовци се нарича Бàльовица: име, произхождащо от турската дума „бал“, което ще рече – мед. Наред с животните, жителите на Завидовци предавали като данък на местните турски велможи и част от добития пчелен мед. Имало наредба: медът да се дава на ходжата.

Разбрани и работни били балканджиите. В ония времена най-много се почитало трудолюбието. Възпитавали децата си от малки на работа, а земята, макар и бедна, се отблагодарявала на работните селяни. Особено пчеларството принасяло своите обилни плодове..

Из влажните дерета извисявали снагата си вековни салкъми. Техните цветове натежавали късно, когато дъждовете отдавна били преминали, а силното пролетно слънце благоразтваряло въздуха и той разнасял опиняващия им аромат навсякъде. Това подлудявало пчелите и те хуквали да приберат и последната капчица нектар от разцъфтелите дървета. Пчелните пити стенели, а местните пчелари отдавна били снабдени с модерни ръчни центрофуги, от чиито гърла течал бистър като сълза мед от овощия и акация. Когато преминавала тя, нектарът не спирал да тече, защото живописните слънчеви склонове на планината били осеяни с липи, чиито аромат пак влудявал работливите животинки. И кошерите отново се пълнели с мед от липа, примесен с билки. Така благоуханен бил тоя балкански еликсир, че щом го вдъхнел човек, замайвал се от аромата му.

Мнозина се захванали с пчеларство. В близкото село имало двама дърводелци, а техните най-редовни клиенти били балджиите. Мед имало в изобилие за всички. Пълното ведро струвало скъпо и се разменяло навсякъде и за пари, и за стока. Не плащал само ходжата. Той получавал даром десятък от всички пчелари в района. Меда запечатвал в специални съдове и го продавал скъпо и прескъпо в София.

Дельо бил млад пчелар. Потръгнал му занаятът. Пчелата му се роила и множала с часове… Баща му и чичовците му – заможни животновъди с похиляда брави овце, пръснати по цяло Бърдо и по Равнището – чак до Манастирище и Бракьовци, не можели да се нагледат на младия левент. Задомили го за най-хубавата мома в цяло Завидовци. Казват, че и в съседните села, не можело да ѝ се намери равна по хубост. Но освен красива, тя била и работна. Бог ги надарил с много челяд. За броени години Дельо надминал по богатство старците. Чифликът му станал за приказ, а от стотиците шарени кошери като бръмнела през лятото пчелата, даже и турците не смеели да минат оттам. Както навсякъде, така и в неговия пчелник имало няколко люти семейства, дето не давали и пиле да прехвръкне по близкия път. Та и най-свирепите кучета, дето имали неблагоразумието да наближат пчелина, не след дълго, виейки като пеленачета, на бегом изнасяли задници по прашния път.

Минавали годините и краят на робските теглила се предусещал. Отвсякъде идели вести за въстания, а турците в Селището се ослушвали като поганци и ставали все по-злобни и
по-алчни.

Ходжата не можел да преживее да гледа как Дельо и други, работливи като него българи, забогатявали. Тяхното щастие и благополучие всявало завист и злоба в душите на турските велможи. Те често подозирали, че получават малко отчисления и данъци и всяка година искали повече агнета, повече мед, повече жълтици…

При чифлика на Дельо не смеели да припарват през лятото, но есента, когато времето захладнявало, а шумата на дъбовата гора ставала жълто-червена, на коне, със заптии и бирник посещавали Дельо. Уж добронамерени, те оглеждали из хамбарите… А докато хубавата му невеста им слугувала, мятали жадни погледи и към нея, и към подредената и чиста одая и кой знае какви мисли се таели в главите им.

Тръгнали си и този път, а на изпроводяк заръчали да бъде щедър Дельо, и да принесе не десет, а двадесет от меда, защото и за слепия било видно, че много се разраснал пчелина му, че имането му не било като на другите чифликчии. Отивала на такъв богат и заможен човек като него щедростта. Накрая ходжата насаме му рекъл, като изпраща медеца, с ратаите да проводи и жена си, ей така, само за да умиел очите си, че такава хубост рядко се срещала… С добро уж го съветвали, на приятели се престрували, но в завистливите си души кроели други планове, само чакали да видят какво щял да направи Дельо.

Не се минало много и както всяка есен, ходжата и сега получил своето от меда. Повече изпратил Дельо, повече отколкото до сега. Но невестата си не проводил, защото тя му била по-скъпа от цялото имане. И не само от неговото, но и от това по целия свят. А постъпката му обидила ходжата и без много да се церемони, той събрал малцината си доверници и им заръчал да не чакат много. Преди да се изнесат, другия месец, първом ноще през чифлика на Дельо да минат. „Нищо друго – казал – не ща! Кошерите да запалите, и докато ги гасят, невестата му да отмъкнете!“

Малко било селището. Някой-си от съседната махала чул за намеренията на ходжата и дошъл, та разказал всичко. Не бил глупав Дельо. Той и сам предугаждал това, дето щяло да се случи. Било му ясно, че без кръв няма да мине тая работа. Селото, пчеларите, бедни и богати – всички проплакали от ходжата. Той навсякъде искал повече и повече, навсякъде се заканвал, но щом Дельо се явявал пред него, очите му освирепявали… От всичко турчинът най-много желаел Дельовата невеста.

… На тоя завой му казват „Ходжа“. И днеска шубраците и сенките тук са някак усойни. И днес вее хлад от дъбовата гора, спуща се по излъсканите камъни и пропълзява надолу в дерето. Нещо шумоли из дърветата. Дали е човек или пиле? Като че някой дебне всред ниските клони…

По-надолу била къщата на ходжата. Той слизал по каменистия път и се оглеждал неспокойно. Прибързвал да хлопне тежката порта, зад която пазели големите му кучета. Дори те познавали добрия човек и не го лаели, но за ходжата нямало добри хора. Във всички гяури той виждал врагове и донякъде бил прав. Когато преди години дошъл в тоя край, изгонен от града, заради непристойните си дела, всички го уважавали. Но алчността и похотливите му очи превърнали селяните в негови врагове.

Не втасал да стигне до капията. От шубрака се стрелнала сянката на едър мъж. Дрехите му били черни като нощния здрач. С един удар той повалил турчина на земята и топлата му неспокойна кръв взела да се стича между студените камъни. Напразно едрите кучета лаели зад дървените порти. Само луната станала свидетел на това убийство.

То не предотвратило злите събития. Дошли заптии от съседните села и заради ходжата предали Завидовци на пълно опустошение. Малцина се спасили. Сред тях била хубавата невеста на Дельо и цялата ѝ челяд. По-рано той ги изпратил високо в планината, там където още преди столетия техните предци се скрили от дивия нашественик. Скрили се и оцелели и сега неговите наследници, но бил затрит чифликът и цялото им селище. От кошерите и къщите останала само черна пепел и купища овъглени пчели.

Дали оцелял самият Дельо и дали той убил ходжата – никой не знае. Но и повече никой не чул името му.

Само луната станала свидетел на това убийство, но тя и до днес мълчи и нищо не казва… И до днес завоят на онзи път носи името „Ходжа“ и припомня тая прастара история, която се предава от поколение на поколение, и едва ли някога ще бъде забравена. Дали лютата завист на ходжата не оставила своя отпечатък върху името Завидовци?... Едва ли, защото селцето се казвало така и отпреди. Просто, по неведомите Божии промишления, името му винаги ще напомня, че човешката завист и алчността водят след себе си само злини…

Напредвам бавно по стръмния и каменист път и подминавам завоя. Нагоре се ширват слънчеви и ведри ливади, обагрени от нацъфтели билки и окъпани от дъхав аромат. Всред тях са наредени шарени кошери и неуморните пчели се стрелкат към медоносната паша. И тук, и в Бàльовица се нароиха множество кошери. Младите пчелари лятно време се суетят около тях без ни най-малко да подозират каква изстрадала земя газят. Няма ходжи и сайбии, пашѝ и чужди велможи… А те са млади момчета. Никой все още не им е отнемал нищо скъпо и свято: нито времето, нито хората. Но ние пак трябва да пазим в сърцата си вярата, свободата и човечността. Тогава каквито и времена да дойдат, никой няма да може да ни ги отнеме. †